

ELEŞTİREL TEORİ İLE RED PILL HAREKETİ UYUMLU MUDUR?

Meltem İŞLER SEVİNDİ
İstanbul Gelişim Üniversitesi, Türkiye
islermeltem@gmail.com
https://orcid.org/0000-0002-8429-8574

Atilla AKALIN
İstanbul Gelişim Üniversitesi, Türkiye
aakalin@gelisim.edu.tr
https://orcid.org/0000-0002-8385-5287

<i>Atıf</i>	İşler-Sevindi, M. & Akalın, A. (2022). Eleştirel Teori İle Red Pill Hareketi Uyumlu mudur?. The Turkish Online Journal of Design Art and Communication, 12 (2), 350-362.
-------------	--

ÖZ

İngilizce konuşulan dünyada “The Red Pill” (TRP), Türkiye’de ise Kırmızı Hap olarak bilinen sosyal hareket, son dönemde kamuoyunda sıkça tartışılan bazı imalara ve iddialara sahip bir sosyal fenomen olarak karşımıza çıkmaktadır. Kırmızı Hap hareketinin temel çerçevesi ile kadınların ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerinin ikili karşıtlıklar şeklinde ele alındığı söylenebilir. Kırmızı Hap düşüncesine göre erkekler, kadınlar tarafından determine edilmiş olan belirli sosyal pratikleri terk etmelidir. Bu terk edilen pratikler sonucunda erkeklerin belirli toplumsal faydaları elde edeceği ve içsel amaçlarına daha kolay ulaşacağı varsayılır. Bu çalışma Kırmızı Hap düşüncesini salt bir sosyal teori olarak inceleyerek, hakkında bilgi ve eleştiri ürettiği noktaları üç ayrı pozisyonda ele almayı amaçlanmaktadır. Dolayısıyla, Kırmızı Hap hareketini ele almanın temelde üç yolu olduğu iddia edilmiştir. Bunlar sırasıyla, Doğal/Evrimci Pozisyon, Sonuççu Pozisyon ve Eleştirel Pozisyon olarak özetlenebilir. İddiamız, Kırmızı Hap felsefesinin temel argümanları göz önüne alındığında bir çeşit politik statüko eleştirisi yapma girişimi olarak da yorumlanabilen Eleştirel Pozisyonun, Eleştirel Teori ile uyumlu olduğudur. Fakat Kırmızı Hap felsefesinin tümü için bu uyumluluk söz konusu değildir. Doğal/Evrimci Pozisyon ile Sonuççu Pozisyonun, eleştirel sosyal teorinin temel çerçevesine uyumlu olmadığı öne sürülmüştür. Bu bağlamda Eleştirel Teori ile Kırmızı Hap hareketinin uyumlu olup olmadığı sorusu eleştirel yaklaşım yöntemi içerisinde tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Kırmızı Hap, Erkek Hakları Hareketi, Eleştirel Teori, Alt Kültürler.*

ARE CRITICAL THEORY AND THE RED PILL MOVEMENT COMPATIBLE?

ABSTRACT

The social movement known as “The Red Pill” (TRP) in the English-speaking world is a social phenomenon with some implications and claims that are frequently debated in the public sphere. The Red Pill treats the gender roles of women and men as binary oppositions. According to the Red Pill, men should abandon certain social practices determined by women. It is assumed that as a result of these abandoned practices, men will gain certain social benefits and reach their inner goals more easily. In this paper, the Red Pill’s thought is considered as a pure social theory, and the points criticized by this theory are discussed in three distinct positions. We claim that there are basically three ways to handle The Red Pill as a social theory. These can be summarized as Naturalist/Evolutionist Position, Consequentialist Position, and the Critical Position, respectively. We argue that the Critical Position of

the Red Pill philosophy can be regarded as an attempt to criticize the political and cultural status quo. Therefore, it is compatible with some kind of critical theory. However, this compatibility is not the case for all The Red Pill approaches. It is argued that the Naturalist /Evolutionist Position and the Consequentialist Position are not compatible with the basic framework of a critical social theory.

Keywords: *The Red Pill, Men's Rights Movement, Critical Theory, Subcultures.*

GİRİŞ

Kırmızı Hap olarak bilinen sosyal hareketin ilk nüveleri, çeşitli internet forumlarında karşımıza çıkmaktadır. Bu forumların çoğunluğu Amerikalı kullanıcılara sahip oluşumlardır. Bilindiği üzere, Kırmızı Hap hareketine ismini veren olay, *The Matrix* (1999) filminde ortaya konmuş olan bir ikili seçim yapma sekansı üzerinden gelişmektedir. Burada asıl önemli olan nokta, mavi hap ile kırmızı hap arasında seçim yapmak üzere olan birinin mavi hapı yutmayı seçtiğinde ona gösterilen sanal gerçekliğe inanmaya devam etmesini ama eğer kırmızı hapı yutmayı seçerse gözlerinin artık bu sanal gerçekliğin ötesindeki hakikati görmeye başlayacağını temsil etmesidir (Elgün, 2020). Bu açıdan bakıldığında Kırmızı Hap hareketinin kendini konumlandığı pozisyon, *The Matrix* filmindeki kırmızı hapı gerçekten yutmuş olan ve gösterilen, verili olan gerçeğin ötesindeki hakikatin farkında olduğunu varsayan bir pozisyonudur.

A. Elgün'e göre, Kırmızı Hap öğretisi, "modern feminizmi ve feminizmin ortaya koyduğu cinsiyet eşitliğini reddetmekte, bunun yerine cinsiyetlerin fiziksel özellikleri nedeniyle doğal rolleri olduğunu öne süren genetik olarak belirleyici bir cinsiyet anlayışına inanan bir felsefeyi savunmaktadır (2020)." Eğer burada aktarıldığı şekliyle kadınların ve erkeklerin cinsiyet eşitliği, onların doğal mevcudiyetleri üzerine dışarıdan eklenmiş, *gerçek* olmayan belirlenimler ise eğer, bu varsayımların terk edilmesi gerektiği önerisinde bulunan Kırmızı Hap düşüncesinin, çeşitli biyolojik belirlenimleri otantik ve nispeten daha reel kabul etmeleri olasıdır. Bu bağlamda Kırmızı Hap düşüncesinin modern feminist ve post-modern feminist anlayış ile farklı bir tarafta durduğu görülmektedir. Bunun bir karşı duruş olarak sunulduğu iddia edilebilir. Yani modern feminizmde, doğal bir cinsiyet eşitliğinin mevcut olduğu söylemine karşı Kırmızı Hap düşüncesinde ise böyle bir doğal eşitlik olmadığı ve kadınla erkek arasındaki biyolojik aktarımın belirleyici olduğu iddiası öne çıkmaktadır.

Kırmızı Hap öğretisinin oluşması, gelişmesi ve kendine bir tartışma zemini yaratmasının, internetin sağladığı iletişim ortamıyla ve son yıllarda dijital yerlilerin bu tartışma mekânlarında varlık göstermesiyle organik bir ilişkisi olduğu göz ardı edilemez. Dijital yerlilerde yaşanan artışlarla beraber görünürlüğünün arttığı ve işlerlik kazandığı düşünülebilir. Lewis ve Marwick'e göre, "kırmızı hapı yutmak/yutturmak" (redpilling) terimi, internet platformlarında ve forumlarda genelde aşırı sağ ideolojiye sahip internet alt kültürlerinin birbirlerini liberal ve politik doğrucu pozisyonlara karşı, belli konularda uyardıkları ve aydınlattıkları zaman kullandıkları bir "doğruyu söyleme" pratiği olarak da kullanılmaktadır (Lewis & Marwick, 2017). Bu yüzden de Kırmızı Hap hareketi genellikle liberal, çoğulcu ve politik açıdan daha duyarlı ideolojilere sahip topluluklar tarafından çoğu zaman erkek üstünlükçü, beyaz üstünlükçü ve aşırı sağ ideolojiler ile de ilişkilendirilmektedir. Dolayısıyla, "kırmızı hapı yutma" analojisi burada birtakım sosyal pratikler setini terk etmek ve daha alternatif ve daha maskülen bir sosyal pratik setini faaliyete geçirme önerisi olarak erkek *ethosuna* gönderme yapan bir çağrı olarak anlaşılmaktadır. Kırmızı hap yutulduktan sonra fark edilmek suretiyle terk edilen sosyal pratikler sonucunda erkeklerin belirli toplumsal faydaları elde edeceğini ve içsel amaçlarına daha kolay ulaşacağı varsayılmaktadır. Genel anlamıyla Kırmızı Hap felsefesi sosyal anlamda modern, şehirli erkeğin çerçevesi içerisinde olduğu sosyal belirlenimlerin ifşa edilmesini amaçlayan bir misyon edinmiştir. Bunun yanında kırmızı hapı yutma analojisi gerçekliğin ayan olması ve bir tür "masumiyet kaybının" yaşanması iddiası da taşımaktadır. Bu bağlamda bakıldığında patriyarkanın kadınların *ethosuna* gönderme yaparken "masumiyetin" bir kadın özelliği olduğu iddiasıyla çelişki taşımaktadır.

Bu çalışmada, Kırmızı Hap felsefesinin temel pozisyonları üç başlık altında incelenecektir. Bu argümanlardan çıkarılan önermeler daha sonra Eleştirel Teori (Critical Theory) adı verilen, sosyal teoriler çerçevesinde sınanacaktır. Eleştirel Teori yaklaşımı K. Allan'a göre, toplumun veya toplumsal kurumların sadece nasıl işlediğini açıklamaya çalışan klasik sosyal teoriler gibi davranmaz. Bunun yerine Eleştirel Teori, "toplumun bir grubun çıkarlarını korurken diğer bir grubu baskı altına alacak

şekilde işlemlerine zemin oluşturan görünmez ya da yanlış tarif edilmiş faktörleri açığa çıkarmayı hedefler (Allan, 2020: 46).” Yani Eleştirel Teori yaklaşımı sosyal alan içerisinde bu alanın düzenini sağlayan sosyal olguların gözetilmesinden çok sosyolojik yorumun altında yatan sebeplerin anlaşılmasına daha fazla özen gösteren bir sosyal yaklaşım olarak da değerlendirilebilir. Bu çalışmadaki iddia, Kırmızı Hap felsefesinin temel argümanları göz önüne alındığında bu felsefenin bir politik statüko eleştirisi yapma girişimi olarak da yorumlanabilen eleştirel bir pozisyonunun da bulunduğudır. Fakat Kırmızı Hap felsefesinin tümü için bu uyumluluk söz konusu değildir. Buradan hareketle makalede Kırmızı Hap düşüncesinin, Natüralist/Evrimsel Pozisyonu ile Sonuççu Pozisyonunun, eleştirel sosyal teorinin temel çerçevesine uyumlu olmadığı öne sürülmüştür. Bu çalışmanın araştırma evresinde yapılan literatür taramasında Eleştirel Teori ile The Red Pill hareketini karşılaştırmalı okumaya tabi tutan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışmanın literatüre katkısı bağlamında ilk olması, çalışmanın önemini oluşturmaktadır. Eleştirel Teori ile The Red Pill hareketinin uyumlu olup olmadığı sorusu eleştirel yaklaşım yöntemi içerisinde tartışılmıştır. Çalışma Eleştirel Teori çerçevesinde sınırlandırılmıştır.

KIRMIZI HAP DÜŞÜNESİNİN TEMEL POZİSYONLARI

Doğal/Evrimsel Argüman

Kırmızı Hap felsefesinin temel yapıtaşı olarak kabul edilen ve online platformlarda ücretsiz olarak yayımlan *The Red Pill Handbook* (Kırmızı Hap El Kitabı, 2015) isimli oldukça uzun metinde, kadın ve erkek ilişkilerini evrimsel bir arka plan üzerinden ele alan bir bakış açısı açık bir şekilde gözlemlenebilir. Şunu belirtmek gerekir ki, Kırmızı Hap El Kitabı metodik olarak akademik kurallara uygun şekilde kaleme alınmış bir eser olmak yerine kolay anlaşılır olmayı hedeflemiş bir eser gibi gözükmektedir. D. Ging’e göre, “manosferin politik retorik içerisinde doğal seçimle ilişkili olarak erkek ve kadın davranışlarını açıklamak için büyük ölçüde genetik determinizme dayanan evrimsel psikoloji neredeyse tamamen hâkimdir (2019).” Manosfer kavramı M. Wiklund’a göre, “erkeklerin feminist değerlere karşı savaşması gerektiği konusunda aynı kadın karşıtı inançları paylaşan Erkek Hakları Hareketi (MRA), *Pick Up Artist*’ler (tavlama sanatçıları) ve istemsiz bekârlar (incels) gibi sosyal grupları içeren bir şemsiye terim olarak görülebilir (2020).”

Kısaca, Kırmızı Hap düşüncesi lehine, sosyal mecralarda fikirlerini paylaşan kişilerin belli bir kesimi de Wiklund’un atfı yapmış olduğu manosferin siber topolojisi içerisine kolaylıkla alınabilir. Her ne kadar bilimsel açıdan güçlü bir şekilde gerekçelendirilmiş bir zemine sahip olmasa da genel manada Kırmızı Hap El Kitabı evrim ve evrimsel psikolojinin temel düşünce yapısını yansıtmaktadır. El Kitabı içerisindeki bazı örnekler, insan ilişkilerini evrimsel bir yapı olarak ele alma eğilimini açıkça göstermektedir:

“Farklı inşa edildiğimiz ve farklı işlevlere sahip olduğumuz için kadın ve erkek aynı değildir. Kadın doğal olarak kendilerine yiyecek sağlayabilmek ve onları koruma altına alabilmek adına en büyük yeteneği gösteren, en güçlü erkeğin belirtilerinin peşine düşecektir. Kadınlar bunu yaparlar çünkü onlar, DNA’larına değer katmak için en iyi genetik örneği aramaktadırlar. Zamanla eşlerinin zayıfladığını hissederlerse ya çocuklarına bakım sağlayıcı olarak ya da genetik kodlarını iletmek için yeni bir aday olarak mevcut ihtiyaçlarına uygun başka bir örnek aramaya başlayacaklardır (The Red Pill, 2015: 49).”

Evrimsel psikolojinin bu yapıya benzer bir yorumu ele alındığında, “tarih boyunca kadınlar en akılcı mücadele stratejisi olarak, gereksinim duydukları kaynakları sağlayan erkekleri eş olarak seçmiş; erkekler ise bir kadınla beraber olabilmek için kaynaklarını (yiyecek, güvenlik, para) ve sosyal statülerini arttırmaya çalışmıştır (Keskin & Uluhan, 2016).” Görüldüğü üzere Kırmızı Hap felsefesi de kadın ve erkeğin temel yapıları arasındaki ayrımı tamamen biyolojik ve evrimsel bir biçimde postüle etme iddiasındadır. Buna göre, tarihsel veya kültürel olarak değişime uğramış sosyal olguların, kadınların doğadan erkeği seçme eğilimleri üzerinde herhangi bir etkisi bulunmamaktadır. Kırmızı Hap teorik olarak kadın ile erkeğin arasındaki ilişkiyi mümkün kılan en temel belirleyici faktör olarak biyolojik olarak temellendirilmiş belirli durumları kabul etmektedir.

Kırmızı Hap El Kitabı, kadın ile erkek ilişkilerinde, kadınların biyolojik olarak hangi özelliklere sahip erkeklerin daha cazip olduğuna dair kesin ve pek tartışmaya açık olmayan bir çerçeve çizmektedir. Buna göre;

“Bir erkek güçlü, koruyabilen ve (yiyecek ve güvenlik) sağlayabilen bir erkek olduğuna dair işaretler göstererek kadını kendine çekebilir. Bu sinyalleri de duruş, hareket, sözel çekicilik ve mental dayanıklılık yoluyla sergileyecektir. Akılcılık, enerji ve duygusal cesaret de bu etkiler arasına girer. Bu özellikler ayrıca erkeğin boyu, kasları, kıyafetleri, sosyal konumu ve yüz hatları ile birlikte değerlendirilecektir. Buradaki tüm faktörler, uzun vadede kadının erkekle birlikte olmak istediğini gösterecek olan Cinsel Market Değeri’ne (Sexual Market Value) bağlanır (The Red Pill, 2015: 50).”

Buradan bakıldığında temelleri biyolojik belirlenimlere dayanan özellikler üzerinden erkekler arasında somut bir hiyerarşi kurulmaktadır. Bu hiyerarşi Kırmızı Hap düşüncesi içerisinde, kadınlara yukarıda bahsedildiği gibi belirli güvenlik ve yemek ihtiyacını karşılayamayan ataların ve bu ihtiyaçları kahramanca karşılayabilen ataların isimlendirildiği kavramlar üzerinden kurulmuştur ve bu şekilde kullanılmaktadır. Bu hiyerarşi içerisindeki erkek tipleri sırasıyla, Alfa ve Beta erkek olarak ikiye ayrılabilir. Burada bahsedilen hiyerarşi, modern dünyada ise yalnızca atalar tarafından deneyimlenen bir ayrım değildir. Çünkü Kırmızı Hap felsefesi “cinsel market değeri” olarak bu albeni hiyerarşisini kadınların ilgisini çekebilecek bir erkek haline gelebilenler (Alfa erkek) ya da gelemeyenler (Beta erkek) erkeklere belirli bir değer atama üzerinden kurmaktadır.

Alfa erkek, Kırmızı Hap düşüncesi için yukarıda bahsedilen gereksinimleri karşılayabilen erkek manasında kullanılmaktadır. Terminolojik olarak “alfa, kodlama olarak birincil anlamına gelmektedir. Toplumsal çözümlere istinaden bu terimin kullanımı topluluktaki lidere işaret etmektedir (Katfar, 2018).” Dolayısıyla, alfa olma özelliği aynı zamanda bir erkek için, kendi atmosferi içerisinde lider konumunda sayılabilecek ve kadınlar açısından en cazip görülen erkek tipi olmasının meşru olduğu anlamına gelir. Kırmızı Hap El Kitabı’nın sözlük kısmına Beta erkek için verilen tanım ise, yukarıda Alfa erkek için sayılan belirli özelliklere sahip olmaması bakımından kadınlar tarafından daha düşük değer verilen erkek grubu olarak özetlenebilir (The Red Pill, 2015). Kısaca Kırmızı Hap düşüncesinin ortaya koyduğu temel hedef buradan bakıldığında erkeklerin, kadınlardaki doğal eğilimlerin farkında olması ve kendine bu doğal eğilimleri manipüle etmek üzere kendisine yatırım yapmak sureti ile kendini Alfa hale getirebilmesi olarak özetlenebilir.

Kırmızı Hap teorisi evrimsel olarak erkek kadın ilişkilerinde erkeğe bir öze dönüş kılavuzu sunmaya çalışırken erkeğin feminist söylemler tarafından evrimsel özlerinden uzaklaştırıldıkları iddiası ile yola çıkmaktadır. Ancak bunu yaparken kadınların evrimsel anlamda özlerini koruduklarını ancak buna rağmen kadın egemen bir evrimsel dönüşümün zorlayıcısı oldukları görüşünü imlemektedir. Bu iddialar temelinde evrimsel süreçteki sosyo-kültürel, ekonomik ve coğrafi bağlamı saf dışı bırakmaktadır. Evrensel bir söylem geliştirmeye çalışan Kırmızı Hap öğretisi aynı zamanda bozulan kadın erkek ilişkisini yönlendirmenin/kararlaşırmanın temelini evrimsel süreçte aramakta ve bozulan dengenin formüllerle iyileşeceği önerisiyle/vaadiyle yol çıkmaktadır. Bunun yanında, temelsiz gibi görünen Kırmızı Hap öğretisinin kendine bir dayanak araması olarak değil aksine böyle bir entelektüel çabasının olmadığı söylenebilir.

Kırmızı Hap düşüncesi; Kırmızı Hap felsefesinin temel pozisyonlarından biri olan evrimsel psikolojinin modern açıklamalarını Kırmızı Hap düşüncesi salt bir değişmez, tümel gerçeklik olarak ele alma eğiliminde olsa da bu çalışma bu görüşü Kırmızı Hap felsefesinin Doğal/Evrimsel Argümanları olarak formüle etme niyetindedir. Tabii ki, bu pozisyon evrimsel biyolojinin ve evrimsel psikolojinin bilimsel metodlarına başvurularak çok daha kapsamlı şekilde ele alınabilir (Hawley, Little & Card, 2008). Fakat bu yazının niyeti daha çok Kırmızı Hap düşüncesinin doğal ve evrimsel süreçler hakkındaki argümanını ortaya koyarak bu argüman üzerinden analiz yapmaktır. Doğal/Evrimsel Argümana göre; erkekler ve kadınların sosyal rolleri evrimsel biyolojik süreçlerin belirlenimi altındadır. Erkekler hem kendilerinin, hem de kadınların bu doğal eğilimlerinin farkında olup, bu eğilimlere uygun davranarak, sosyal alanda kendilerini kadınlar için daha cazip kılabilirler.

Sonuççu Argüman

Kırmızı Hap düşüncesi, son derece açık iddialar olarak yorumlanabilecek görüşlerini son derece dolambaçsız olarak ortaya attığı için zaten kendiliğinden sonuç odaklı bir felsefi çerçeve çizmektedir. Örneğin, sosyal alanda kendilerini kadınlar için daha cazip kılma girişimleri veya Alfa erkeğe dönüşme ritüellerini sosyal alanda daha fazla kabul görebilmek için uygulama girişimleri bu sonuç odaklı pozisyon ile son derece uyumludur.

Kırmızı Hap düşüncesi, erkeklerin kadınlara karşı daha “Alfa” gözükebilmek için erkeklere uygulaması gereken bazı stratejiler gösterir. Bunlardan bir tanesi kadınların daha çok ilgi çekici bulduğu erkek türlerine dair bir varsayım üzerinden şekillenir. Bu türe Kırmızı Hap El Kitabı’nda “Karanlık Üçlü” (Dark Triad Personality) olarak yer verilmektedir. Karanlık Üçlü özellikleri göz önüne alındığında “günlük” yaşamda olumsuz ve istenmeyen şekillerde karşılaşılan kişiliğin karanlık yanları olarak, narsisizm, psikopati ve Makyavelizm’den oluşan Karanlık Üçlü terimi ile tanımlanmaktadır (Set, 2020). Burada Set’in ortaya koymuş olduğu kötücül ve genellikle insanların kaçınmakta oldukları kişilik tarzlarını Kırmızı Hap hareketi farklı bir yöntemle ele alarak, kadınların (yine bazı içkin evrimsel psikolojik süreçlerden hareketle) bu kişilik tiplerindeki erkekleri daha cazip buldukları şeklinde, genel literatürden farklı görüşlere sahiptir. Kırmızı Hap düşüncesine göre Karanlık Üçlü kişilik, “birçok kadının doğal olarak ilgilendiği kişilik tiplerini tanımlayan akılda kalıcı özelliklerdir. Bu özellikler ise, narsist, makyavelist, psikopatik özelliklerdir (The Red Pill, 2015: 811)”. Vurgulanan karakter tiplerinin çerçevesi çizilirken güç ve maskülen davranışlar ilişkilendirilir. Maskülen benliğe bürünme ve bu benliği geliştirme pratiklerinin bir sonucu olan fizyolojik ve fiziksel güç ile kadınların cinsel tercihlerini bu güç göstergeleri ile etkileme çabası gibi doğrudan sonuca odaklanan aktarımlar yapılmaktadır.

Kırmızı Hap hareketi kadınların Karanlık Üçlü adı verilen karakter tipleri ile uyumlu erkeklere çekim duyduğunu iddia eder. Erkeklerin, genel kanının aksine yardımseverlik, iyi niyetlilik ve anlayış gibi özelliklerinin kadınlarda o erkeğe karşı bir “Beta erkek” imgesi yarattığını öne sürerler. Ayrıca Kırmızı Hap düşüncesine göre, erkeklerin Karanlık Üçlü karakteristiğini performe etmek yerine “sosyal alanda kibarlık veya sadakat vs. özelliklerinin ön plana çıkarılması yanlış bir düşünce durumunun yansımasıdır (The Red Pill, 2015: 786).” Kırmızı Hap düşüncesi, erkeklerin bu bakımdan kadınların kendilerine karşı daha az empati duyan, güce odaklı, dışa dönük ve ilgi beklemeyen (needy) biri olmaları için Karanlık Üçlü’nün belirli özelliklerine kesinlikle ihtiyaç duyduğunu öne sürmektedir. Buna göre Karanlık Üçlü özelliklerine sahip olmak, Kırmızı Hap’a göre aşağıdaki sonuçları verecek ve aşağıdaki ön kabullere erkeklerin doğal olarak itimat etmesini sağlayacaktır. Karanlık Üçlü özellikleri;

“Kısa vadeli flört stratejisi için en iyi sonucu verir

Hoşgörüsüz olmak kadınlar için çekicidir

Güce aç olmak kadınlar için çekicidir

Küçük şeylerin peşinde koşmamak kadınlar için çekicidir (The Red Pill, 2015: 62).”

Karanlık Üçlü tipine uyum göstermek herkes için tam anlamıyla mümkün olmasa da Kırmızı Hap düşüncesi erkeklerin kendi içkin başarılarına ulaşması ve sosyal alanda belirli performanslarından iyi “sonuç” alması için yapması gereken bazı iletişimsel uygulamalara gönderme yapar. Bu uygulamaları performe etmek için gerçekten, Karanlık Üçlü özelliklerine sahip olmamız gerekmez. Bu uygulamalar erkeklerin, iletişime geçtikleri kadınlar tarafından sadece belirli bilinçdışı etkileri üzerinden gerçekten de Karanlık Üçlü özelliklerine sahip bir Alfa erkek olduğu mesajını verecek ve erkeklere sosyal alanda hak ettiği statüyü sağlayacaktır. Kadınlarla kurulacak iletişimde yaşanacak zorlukları ortadan kaldırmak için kadınlarda içkin olan erkeklere bağlanma noktalarına baskı uygulama motivasyonunu yaratmaya çalışan Karanlık Üçlü, cinsiyetler arasında tek taraflı bir yönlendirme yapmakta ve iletişimin çift taraflı bir süreç olduğunu göz ardı etmektedir.

Kırmızı Hap düşüncesi görüldüğü üzere sosyal alandaki davranışlarını tamamen kadınları nesneleştirmek üzerine kurmuş olan ve sosyal faydaya odaklanmış olan sonuççu bir etik anlayışı desteklemektedir. Kırmızı hap düşüncesine göre bahsi geçen bu stratejik uygulamaların en sık bilinenleri

olan “tabak çevirme” (Plate Spinning) ve “tavlama sanatçılığı” (Pick-Up Artistry) gibi retorik stratejilerinin amacı da kadınların tamamen obje konumunda olduğu çabuk ve kullanıma hazır başarılı davranış örüntüleri yaratabilir.

Tabak çevirme pratiği (Plate Spinning) temelde, erkeklerin kendilerinin alfa erkek özelliklerine sahip olduğuna kadınları ikna etmek için oluşturduğu bir retorik stratejisi olarak özetlenebilir. Tabak çevirme stratejilerinin temelleri Rollo Tomassi isimli Kırmızı Hap destekçisi bir yazar tarafından atılmıştır. Tomassi’ye göre,

“Tıpkı tabak çeviren bir akrobat gibi, bir erkeğin birlikte dönen birçok eşzamanlı olasılığa sahip olması gerekir. Her tabağı takip ettiğiniz iletişimde olduğunuz ayrı bir kadın olarak varsayın. Bu tabakların bazıları düşüp kırılır, diğerleri ise dönmeyi tamamen bırakır veya bazıları istediğiniz kadar hızlı dönmeyebilir. Fakat tabak çevirme teorisinin özü, bir erkeğin seçenekleri kadar kendinden emin ve değerli olmasıdır. Bolluk zihniyetinin (abundance mindset) özü budur. Güven, sahip olduğumuz seçenekler üzerinden türetilen bir şeydir (2013: 40).”

Bu durum analogik olarak akrobatik tabak çevirme sanatçılarının yaptığı performansa benzetilmiştir. Tomassi’nin varsayımına göre, bir erkek, sosyal alanda daha çok önemsenen biri olabilmek adına olabildiğince çok kadınla iletişim halinde olmalı ve Kırmızı Hap düşüncesinin karşı olduğu Beta erkeklere özgü olan, “bir kadına muhtaç olma” durumundan kendisini olabildiğince uzaklaştırmalıdır. Bu muhtaçlık durumu, Tomassi’nin açıklamış olduğu bolluk zihniyetinin tam tersi bir düşünce durumudur. Bu durumun temelde kadınlar tarafından kolayca fark edildiği ve böylece kadınların bu tip erkeklere yeterince değer vermediği öne sürülür. Dolayısıyla, Tomassi’ye göre erkek, birçok kadın ile iletişim halinde olduğunda ve neredeyse poligamik bir yaklaşım ile kadınlara yaklaştığında, kadınlar onlara Beta olarak tanımlanan “kolay bağlanan” erkek tipine göre çok daha fazla özen göstermekte ve değer vermektedir. (Tomassi, 2013).

King’in çalışmasına göre ise, tavlama sanatçılığı kılavuzları olarak bilinen “tavsiye kılavuzlarının, kadınların erkeklerle ilişkilerinde ve bu ilişkilerin sürdürülmesine yardımcı olacak bir araç olarak özgüven kavramının nasıl vurguladığını göstermektedir (2020).” Tavlama sanatçısı terimi Dayter ve Rüdiger’e göre, “internet üzerinde erkeklerin birbirleri için yeni flört tavsiyelerini konu alan, şok edici bir şekilde araçsal, adeta bir iş gibi yapılan ve hiç “romantik olmayan” bir retorik sistem üzerinde şekillenen bir konuşma sanatı olarak ortaya atılmıştır ve bu tavsiyeleri uygulayanlar birbirlerine “tavlama sanatçısı” (pick-up artist) adını vermektedir (Dayter & Rüdiger, 2016). Tavlama sanatçıları, Kırmızı Hapçı bir pozisyondan, tabak çevirme taktiğini kullanarak belirli manipülatif dil oyunlarını kullanmak sureti ile kadınlarla tanışan ve bu iletişimsel performans esnasında kadınlara içkin bazı açıkları keşfederek bu açıkları sosyal mecralarda yayan kişiler olarak da bilinebilirler. Kırmızı Hap hareketi içerisinde tavlama sanatçılığı yine kadınların içsel olarak zafiyet gösterdiği belirli mesajları keşfettikleri iddiasında olup, bunlardan birinin yine bolluk zihniyeti olduğunu iddia ederler. Tabii, bolluk zihniyeti kavramı yine bir Alfa erkek özelliği olduğu için Doğan/Evrimeci Argümana gönderme yapan bazı noktalar burası için de kullanılabilir. Yani, Kırmızı Hap düşüncesine göre bir erkek ne kadar fazla sayıda kadın ile iletişim halinde olursa kendisine olan özgüveni o denli artacak ve kadınlar da bu özgüveni sayesinde konuştuğu erkeğin “sosyal bir bolluk” içerisinde olduğunu düşünerek onun Beta bir erkek olmadığına kanaat getirecektir.

Görüldüğü üzere Kırmızı Hap düşüncesinin tabak çevirme ve tavlama sanatçılığı gibi önerileri sosyal alandaki davranışlarını tamamen kadınları şeyleştirme üzerine kurmuş ve bireysel faydaya odaklanmış olan sonuççu bir etik anlayış ile örtüşmektedir. Sonuççuluk, etik ve felsefi bir yaklaşım olarak Jeremy Bentham ve John Stuart Mill gibi faydacı filozoflar tarafından ortaya atılmış olan teorilerden beslenen bir “iyi yaşam” stratejisi olarak da kabaca özetlenebilir. Mill’e göre; Bentham’ın faydacı felsefesinde doyurucu olmayan yönün, Bentham’ın insan doğasına karşı atfettiği “negatif” pozisyon olduğunu söylemek yanlış olmaz. Mill’e göre; Bentham, “insan doğasının sadece acı ve hazzı duyarlı olduğunu öne sürerek, insan doğasını edilgen ve bencil bir varlık olarak tanımlamıştır (Borçin, 2012).” Mill için, Bentham’ın insan doğasına atfettiği bu edilgen yapı üzerine kurulu bir ahlak felsefesi yeterince

temellendirilememiş ve Mill'in etiğinde ön plana çıkan kavramlardan biri olan "karakter inşası"na karşı kayıtsız bir etik proje olarak değerlendirilebilir.

Her ne kadar Mill, sonuççu teorilere göre son derece bencil olarak konumlandırılmış insan doğasını bir çeşit bütüncül fayda ve bireysel fayda gerilimi çerçevesi içerisinde kurmuş olsa da, (Çağla, 2007) Kırmızı Hap düşüncesi çerçevesinden bakıldığında kadınlar, tabak çevirme stratejisi gibi retorik faaliyetlerin kesin bir nesnesi olarak konumlandırılır ve buradaki rolleri yalnızca tavlama sanatçısı konumunda olan erkeğin bireysel çıkarının sağlanmasıdır. Buna ek olarak, Kırmızı Hap düşüncesine itimat eden bir erkek, Mill'in gönderme yaptığı bu karakter inşasını tam da kadın erkek ilişkileri bakımından kendince "iyi" sonuçlara ulaştığı bir pozisyon üzerinden kurabilir. Dolayısıyla, gerek Tomassi'nin tabak çevirme stratejisi için, gerekse genel Kırmızı Hap düşüncesi bakımından bir erkeğin kendi karakter inşasını gerçekleştireceği alanları genel olarak kadınları yalnızca manipüle edebilecek biçimde kurgulaması gereklidir.

Bütün bu yaklaşımlar göz önüne alındığında Kırmızı Hap felsefesinin sonuççu bir etik ile son derece uyumlu bir görüş olduğunu rahatlıkla öne sürmek mümkündür. Kırmızı Hap felsefesinin Sonuççu argümanı şu şekilde özetlenebilir: Erkekler sosyal alan içerisinde kadınlarla olan iletişim yollarında belirli yordamları izleyerek onları inandırmayı arzuladıkları şeye inandırabilirler. Kadınlar, bu mesajları belirli doğal süreçleri sayesinde belirli şekilde anlamaya eğilimlidir. Dolayısıyla erkekler, belirli iletişimsel ve retorik yöntemleri izleyerek kendini Alfa erkek olarak karşı cinse sunabilir.

ELEŞTİREL TEORİ VE KIRMIZI HAP DÜŞÜNCESİ

Kırmızı Hap hareketini kısaca özetledikten ve bu hareketin kendine içkin felsefi çerçevesini ortaya koyduktan sonra temelde iki argümana ulaşılmıştır. Bunlar birincil olarak, kadın-erkek ilişkilerinin belirli doğal evrimsel bir belirlenim süreci olduğudur. İkincil olarak da bu doğal, evrimsel eğilimler belirli iletişim teknikleri ile erkekler tarafından müdahale edilebilir haldedir. Bu kısma kadar Kırmızı Hap teorisinin önerileri ile akademik veya sosyal ilgilerinin dar çerçeveli olması bakımından, dünyada ilk kez Almanya'da ortaya çıkmış olan ve son derece ciddi akademik değere sahip olan "Eleştirel Sosyal Teori" yaklaşımı birbirinden son derece ayrı ve tutarsız yaklaşımlar gibi gözükmemektedir. Bu çalışmanın iddiası bu tutarsızlığın, gerçekten de Kırmızı Hap düşüncesine içkin "tavlama sanatçılığı", "tabak çevirme" gibi pratikler yüzünden açık olduğudur. Buna karşın Kırmızı Hap düşüncesi çerçevesinde ortaya atılan bazı önermelerin de eleştirel sosyal teori kapsamında değerlendirilebileceğidir. Buradan, Kırmızı Hap düşüncesinin gerçekten bir "sosyal teori" olarak ele alındığı anlaşılabilir. Çalışmada bu yol izlenerek Kırmızı Hap düşüncesi bir teori olarak ele alınarak ve kuramsal olmayan bu düşüncenin içerisindeki natüralist ve sonuççu yaklaşımlar haricinde eleştirel bir bağlamı da bulundurduğu fakat bu öğelerin açığa çıkamadığı açıklanmaya çalışılmaktadır.

Eleştirel Teori ile Kırmızı Hap düşüncesinin ilişkisini tartışmadan önce Eleştirel Teori yaklaşımının temel çerçevesini belirlemek yerinde olacaktır. Eleştirel Teori dendiğinde akla ilk olarak Frankfurt Okulu gelmektedir, çünkü Eleştirel Teori'nin kökenleri Frankfurt Okulu üyeleri tarafından atılmıştır. Bilindiği üzere, Frankfurt Okulu üyeleri ilk etapta Karl Marx'ın düşüncelerinin dünyadaki ilk Eleştirel Teori örneklerinden birini içerdiğini iddia etmektedirler (Geuss, 2002). Çünkü Marx'ın sosyal teorisi temelini çatışma olgusu üzerinden kurduğu için sosyal düzenin erişilmesi gereken nihai bir ideal düzen olduğunu iddia etmeyerek aksine kendi düşüncesini toplumsal olarak alternatif bir sosyal düzen portresi olarak çizmiştir.

R. Geuss, Eleştirel Teori'nin epistemik ve metodolojik varsayımlarını ayrıntılı bir şekilde inceleyerek son derece kolay anlaşılır bir sınıflandırma yapmıştır. Buradan hareketle Eleştirel Teori'nin sosyal olguları incelerken ve bu sosyal olgular üzerine getirilebilecek hükümlere karar verirken izlediği adımlar kolaylıkla anlaşılabilir. Şunu belirtmek gerekir ki Geuss'un ve dolaylı olarak Frankfurt Okulu'nun Eleştirel Teori kavramını diğer sosyal teorilerden ayırmakla, öncelikli olarak bu tarzı, bilimsel teorilerden ayırmaya çalıştıklarını söylemek gerekir. Bohman'a göre, "Eleştirel Teori'nin genellikle Frankfurt Okulu'na atıfta bulunduğu düşünülürken, benzer pratik hedeflere sahip herhangi bir felsefi yaklaşıma da "eleştirel teori" denilebilir. Örneğin feminizm, eleştirel ırk teorisi ve bazı sömürge sonrası eleştiri türleri vb. (2021)". Bu da aslında ilk bakışta Kırmızı Hap düşüncesinin kendi çapında bilimsel

ya da eleştirel bir teori olma iddiasında olmadığı için eleştirel teoriler ile Kırmızı Hap düşüncesi arasında anlamsız bir ilişki kurulduğu ihtimalini doğurabilir. Bu kısmen doğrudur. Çünkü feminizm, ırk teorisi veya madunluk çalışmaları gibi genellikle kültürel çalışmalar disiplinleri olarak kategorize edilen disiplinler, ideolojik açıdan son derece pratik ve bilimsel kesinliklere karşı son derece şüpheli bilgi üretme alanları olarak bilinirler. Bunun sebebi tabii ki, bu düşüncelerin eleştirel teoriler olarak bilinmelerinin “Aydınlanmanın Diyalektiği”nden beri süregelen başat ideolojiye eleştirel yaklaşma eğilimine bağlı olmasıdır. Bottomore’un açıkladığı gibi, “hâkim ideolojinin etkilerinin tarihsel ve karşılaştırmalı çalışılması” yöntemi hem Frankfurt Okulu’nun hem de daha çağdaş eleştirel teorilerin yaygın bir eğilimidir (2016).

Buradan bakıldığında Kırmızı Hap düşüncesi, içerisinde barındırdığı mizojinik öğeler, kadınlar hakkında ortaya koydukları doğal damgalar ve yine aynı tip çalışmaların atıfta bulunduğu başat ideoloji destekçiliği gibi yargılar bakımından eleştirel teorinin birincil çerçevesine kesinlikle uymamaktadır. Örneğin, benzer görüşlere sahip olan Dignam ve Rohlinger’a göre, Kırmızı Hap hareketi “feminizmin, modern toplumun aleyhine doğal cinsiyet düzenini bozduğunu ve erkekleri demaskülenize ettiğine dair bir iddiada bulunur (2019)”. Feminizm, Marksizm’in de etkisi üzerinden yine bir başat kültürel ideoloji olarak görülen erkek egemen düzenin eleştirisi olarak ele alındığında alternatif bir toplumsal düzen talep etmekte haklı gibi gözükmektedir. Bu durumda feminizmi dışlayan Kırmızı Hap düşüncesi, eleştirel teorilerin tam tersine hareket etmekte ve kadınlara karşı başat kültürel ideolojinin savunusunu yapmaktadır. Fakat bu çalışmada sınanacak şey, feminizm, queer kuram, postkolonyal teori veya madunluk çalışmaları gibi literatürde kesin eleştirel teoriler olarak görülme kriterlerinin, Kırmızı Hap düşüncesi ile karşılaştırıldığında tutarlı olup olmadığıdır. Bunun sonucu olarak ise Kırmızı Hap teorisinin Doğal/Evrimsel Argümanı ile Sonuççu Argümanının bu kriterlere uymadığı kolaylıkla anlaşılabilir.

Eleştirel teorilerin, kendine içkin yapısının Eleştirel Teori olarak ele alınması için belirli kısıtlara sahip olması gerektiği son derece açık olarak gözükmektedir. Bu kısıtlar da temelde Horkheimer’in işaret ettiği noktalar üzerinden geliştirilmiştir (2005). R. Geuss’a göre ise klasik bilimsel teoriler ile eleştirel teorilerin birbirlerinden ayrıldıkları noktalar son derece keskin kopuşlardır ve bu kopuşlar temel olarak bir sosyal kuramın Eleştirel Teori olarak ele alınma kriterlerini de direkt olarak ortaya koymaktadır. R. Geuss’un inşa ettiği bu kısıtları aynen kullanıp aşağıdaki başlıklar altında özetleyerek ele almak gerekirse şu önerilere ulaşmak mümkündür:

Araçsallık

“Bilimsel teorilerin amacı ya da hedefi dünyanın başarılı bir biçimde manipüle edilmesidir; ‘araçsal’ bir kullanımları vardır. Doğru iseler, bu teorileri öğrenmiş failerin çevreyle başarılı bir şekilde baş etmesini ve dolayısıyla seçtikleri hedefleri izlemesini sağlarlar (Geuss, 2002: 82-84).”

Örneğin, feminizm veya madunluk çalışmaları gibi eleştirel teoriler, temel olarak objektif manada “bilimsel” olma iddiasında değildirler. Eleştirel manada geçerli fakat objektif bilim iddiasında olmadıkları için de dünyayı bütünsel bir şekilde manipüle etmek gibi bir amaçları yoktur. Bu yüzden de bilimsel metot olarak, araştırdığı nesneden bütünsel bir fayda sağlama öngörüsü taşımamaktadırlar. Bu bakımdan Kırmızı Hap teorisinin bir eleştirel teori olup olamayacağını düşünürken, kadınlar üzerine neredeyse aksiyom niteliğinde itimat edilen Doğal/Evrimsel süreçler bulunmaktadır. Bu süreçler, tam anlamıyla bilimsel olma iddiasında değildir. Fakat kadınlar hakkında evrensel kapsama sahip olma iddiasındadır. Her ne kadar klasik feminizme yakın şekilde Kırmızı Hap düşüncesi de cinsiyet temelli belirli ön varsayımlara sahip olsa da Geuss’un bahsettiği araçsallık teması son derece baskındır. Buna ek olarak, kadınlara özgü evrimsel/psikolojik süreçler olarak tanımladıkları özellikler üzerinden Kırmızı Hap felsefesi, tam anlamıyla faillerinin, sosyal çevre ile nasıl baş edebileceğine dair hap niteliğinde bilgiler verme iddiasındadır. Bu yüzden de kadınlar hakkında öne sürdükleri açıklamaların da bilimsel olduğuna dair çıkarımlarda bulunurlar.

Dolayısıyla, Geuss’un salt bilimsel teorilere göre daha ideolojik yaklaşımlar olarak görülen eleştirel sosyal teorileri, araçsallığın reddi teması düşünüldüğünde Kırmızı Hap düşüncesinin Doğal/Evrimsel Argümanı ile arasında kesin bir ayrımı gerektirdiği rahatlıkla iddia edilebilir. Çünkü Kırmızı Hap düşüncesi, bir “erkek üstünlükçü” sosyal teori olarak ele alındığı zaman Doğal/Evrimsel Argümanının,

teorinin çıkarı için objektif sosyal damgalara başvurduğu açıkça görülebilir. Kırmızı Hap düşüncesinin Doğal/Evrimci Argümanı, eleştirel bir teori ile uyumlu değildir.

Bilgi Yapısı

“Her eksiksiz toplum teorisinin temel bir görevi, yalnızca toplumsal kurumlar ile pratikleri değil, aynı zamanda faillerin toplum hakkında sahip olduğu inançları araştırmaktır: en dar anlamıyla yalnızca ‘toplumsal gerçekliği’ değil, aynı zamanda bu gerçekliğin bir parçası olan ‘toplumsal bilgi’yi de araştırmak (Geuss, 2002: 82-84).”

Salt gerçekliği yansıtıyor ve ampirik olarak salt gerçeklik ile örtüşüyor olma iddiası genel olarak klasik bilimsel teorilere atfedilmiştir. Buradan bakıldığında Kırmızı Hap teorisinin böyle bir konumda bulunmak için yeterli kuramsal yapıya sahip olmadığı düşünülebilir, fakat bir taraftan da Kırmızı Hap düşüncesini destekler çerçevede oluşturulmuş olan argümanlar, toplumun genellikle erkeklerden oluşan belirli bir kısmının sahip olduğu içkin inanç yapılarına atıf yapması bakımından yine de belli bir toplumsal inancı temsil etmektedir. Dolayısıyla, toplumsal gerçekliğin bireyler üzerinde oluşturmuş olduğu ampirik dünya görüşüne rağmen düşünülüyor ve hissediliyor olan bir alternatif toplumsal bilgi ağının, tüm sosyal gerçekliğe rağmen mevcut olduğu söylenebilir.

Feminizmin ortaya koyduğu patriyarki, erkek egemenlik ya da hetero-normativite gibi varsayımlar temel alındığında, Kırmızı Hap gibi düşüncelerin sahip olduğu bilgi ve inanç yapısı çok da gerçekçi veya sosyal yaşamda kalıcı olarak deneyimlenebilir değilmiş gibi düşünülebilir. Örneğin, patriyarki düşüncesinin temelde doğurduğu kadın-erkek hiyerarşisi, feminist eleştirel teoriye göre, kadınlar üzerindeki sosyal baskının temelini atar ve bu hiyerarşi, eşitsizlikten erkek şiddetine kadar birçok sosyal olguyu besler. Böyle hiyerarşik bir durumda da erkeklerin kendilerini gerçekleştirmeleri için gerçekten de kadınlar tarafından belirli normatif standartlar tarafından tahakküm altına alındığı önermesi sosyal açıdan çok gerçekçi olmayacaktır. Fakat standart bir Eleştirel Teori, Geuss’un ima ettiği üzere sosyal gerçekliğin ampirik katılına karşın, içkin alternatif bilgi yapılarına açık bir bilgi ağı olarak düşünülmemelidir.

Buna bir örnek olarak, manosferin sıkça atıf yaptığı “kadın merkezilik” (gynocentrism) kavramı verilebilir. Kırmızı Hap El Kitabı’nın gönderme yaptığı kavram, feminizmin tam da patriyarki veya erkek egemenlik şeklinde açıklamaya çalıştığı sosyal düzeni tersten okumaya çalışan bir yaklaşım olarak anlaşılır ve bu durum klasik manada ampirik sosyal gerçeklikle pek fazla bağdaşan bir sosyal açıklama değilmiş gibi gözükür. Kırmızı Hap düşüncesine göre kadın-merkezilik kavramı temelde kadınların istediği şekilde dizayn edilmiş bir statükoyu mümkün kılan sosyal düzene gönderme yapar. Daha farklı bir pozisyon ile “Feminen Emir” (Feminine Imperative) olarak da adlandırılabilen bu yaklaşımın temel açıklaması şu şekildedir:

“Medyanın ve kültürün kadınları ilk sıraya koyma eğilimi, onların yaptığı kötü şeyleri mazur gösterme, rasyonelleştirme ve kadınların her türlü hesap verebilirliklerini eleştirmek suretiyle uygulanan çifte standartlara karşı getirilen eleştirileri “kadın karşıtı” görüşler olarak damgalama eğilimidir (The Red Pill, 2015: 63).”

Erkeklerin Feminen Emir’e karşı gelebilmelerinin tek yolu ise, bu kadın-merkezci yaklaşımın farkında olmaları ve kendi değerlerini yeniden tayin edebilmeleridir. Feminen Emir kavramı üzerinden erkeklere karşı uygulandığı iddia edilen negatif medya etkisinin bir çeşit statüko eleştirisi olarak görülebilecek şekilde eleştirildiği burada iddia edilebilir. Buna karşın bu tip fikirlerin, daha önce doğal ve sonuççu pozisyonlar çerçevesinde incelenen kadın-erkek ilişkilerini araçsallaştıran ve sonuç etiği bağlamında kadını tamamen edilgen bir şekilde kurgulayan bir yapı ile Feminen Emir kavramının hiçbir ayırım yapılmaksızın aynı eser içerisinde yer alması ironiktir. Çünkü bir taraftan tam da Eleştirel Teori’nin iç mantığına uygun şekilde oluşturulmuş olan bir medya ve kültür söylemi eleştirisiymiş gibi gözükken bir teorik yaklaşımın, aynı zamanda “tavlama sanatçılığı” ve “tabak çevirme” gibi pratikleri önermesi kısmen anlaşılabilir olduğu düşüncesini de doğurmaktadır. Yine de Feminen Emir olarak adlandırılan kavramın, belirli “erkek” failerin sosyal bulunuşunu manipüle etmesi bakımından bu durumlar üzerine düşünülmesinin bir çeşit dönüşlü faaliyet olduğu öngörülebilir. Dönüşlü faaliyet, toplum içerisindeki

durumları hakkında bireylerin kendi konumlarına dair bir iç görü kazanması ve bu iç görü üzerinden kendi davranışlarının özgür olup olmadığına dair bir düşünce sahibi olması anlamına gelir (Geuss, 2002: 89-92).

Özetle, Feminin Emir önermesi sonuççu ve doğal süreçlerden bağımsız bir öngörü olarak kabul edildiğinde, bir grubun içkin bilgi yapısını yansıtan bir eleştiri olarak kabul edilebilir durumdadır. Çünkü eleştirel teoriye içkin kurallar takip edildiğinde bu yaklaşımlar, bir içkin grubun doğru çıkarlarını gözetmeleri için kurgulanmış eleştiriler olarak da düşünülebilirler. Fakat teorik olarak gerçekten de belirli bir grubun doğru çıkarlarının nerede olduğuna dair bir anlayış geliştirme olarak düşünülse de Feminin Emir, her toplum için eşit derecede özgürlükçü bir fikir olarak ele alınamaz çünkü her toplumun o toplumu bağlayan farklı bir ampirik bilgi yapısı mevcut olacaktır. Örneğin, kadına karşı şiddet vs. gibi sosyal olguların çok fazla yaşandığı toplumlarda, Feminin Emir gibi görüşler toplumun büyük bir kısmı için radikal, sürreal veya aşırılıkçı fikirler olarak düşünülecektir.

Özgürleşme ve Doğru Çıkarlar

“Bilimsel teorilerin genellikle araçsal kullanımları vardır, eleştirel teoriler ise özgürleşmeyi ve aydınlanmayı, faillerin gizli zorlamaların farkına varmasını sağlamayı ve böylece onları bu zorlamalardan kurtarıp, doğru çıkarlarının nerede olduğunu belirlemelerini sağlayacak bir yere getirmeyi hedeflerler (Geuss, 2002: 82-84).”

Kırmızı Hap düşüncesinin Doğal ve Sonuççu pozisyonlar ile yukarıda bahsedilen özgürleşme, aydınlanma ve zorlamalardan kurtulma pratiklerini hedeflemediği açıkça söylenebilir. Çünkü doğal belirlenimleri üzerinden kadınların manipüle edilme imkanlarını tartışan veya kadınları kendini Alfa erkeğe dönüştürmek için kullanılabilir bir nesne şeklinde konumlandırma eğilimi taşıyan bir yaklaşım bu şekilde bir özgürleşme alanına gönderme yapmamaktadır.

Buna karşın, Feminin Emir yaklaşımını tam manasıyla patriyarkaya benzer bir sosyal etki alanı ile eşit tutmadan eleştirmek, kendini bazı durumlarda bir çeşit karşı-kültür hareketi olarak da konumlandıran Kırmızı Hap düşüncesi için Eleştirel Teori ile uyumlu olabilecek bir eleştirel tutumu gerçekleştirme ihtimaline sahiptir (The Red Pill, 2015: 60). Karşı-kültür hareketleri bilindiği üzere, öncelikle kültürün daha sonra da bu başat kültürün çıktıkları olarak medya ve kültürel ürünlerin meşruiyetlerini sorgulayan yaklaşımlar olarak düşünülebilir.

Bilimsel olduğu iddiasında olan açıklamalar ile eleştirel tonda kendisini konumlandırmış olan teorilerin temelde bir özgürleşme iddiasında olmaları bakımından birbirinden kolaylıkla ayrıldığı söylenebilir. Bu açıdan bakıldığında Kırmızı Hap düşüncesi erkek pratiğini ele aldığı için, dünya toplumları içerisinde erkeklerin konumunu ve bu konumun engellediği doğru çıkarların nerede olduğuna dair dönüşlü bir düşünce ile kendi içkin grubunu analiz ettiğini söylemek çok yanlış olmaz. Örneğin, kadın-merkezcilik kavramı her ne kadar tam manasıyla dünyadaki ampirik gerçeklikle birebir örtüşmüyorsa bile, kadın-merkezciliğin mümkün olduğu bir konuma gelindiğinde bu durum belirli bir sosyal grubun belirli doğru çıkarlarının gözetilemeyeceği bir toplumsal düzen oluşturabilir.

Bunun yanı sıra, Geuss’un aktardığı üzere, dönüşlü olarak kendi sosyal bulunuşu üzerine düşünen birey kendi üzerine konumlandırılmış olan belirli bilgi yapılarının vehim içeren, yanlış ve manipüle edici olduğu sonucuna varabilir ki Eleştirel Teori’nin asli amaçlarından biri zaten çıkış noktası olan Marksist yaklaşımın “yanlış bilinç” kavramı ile ilişki kurulabilmesidir (2002: 89). Vehim, illüzyon vs. kavramların burada kullanılmasının sebebi zaten tarih veya kültür tarafından belirlenen bir çerçeveye atıf yapmak içindir. Dönüşlü olarak onu çerçeveyen pratik ağı üzerine düşünen bir teori dolayısıyla bir “olması gereken” ile “olan” ayrımını zorunlu kılacaktır. B. Dellaloğlu’na göre, eleştirel teorisinin en temel varlık amaçlarından biri buradadır. Buna göre, “diyalektik, verili olanla ütopya arasındaki ilişkiyi eleştiri ile sağlar (2001: 28).” Kırmızı Hap düşüncesi özelinde ise diyalektik; erkeklerin güncel olarak Kırmızı Hap El Kitabı’nda resmedildiği bir vehim durumunda olduğu bir dünya resminin sürekli olarak doğrulandığı bir durumun eleştirisidir. Bu yüzden de Feminin Emir’in toplumsal etkisinin medya, edebiyat, felsefe gibi kültür alanlarında yeniden yorumlanmasının bir öneri olarak ortaya atılması eleştirel bir düşünce olarak yorumlanabilir. Bu diyalektik, erkeklerin Feminin Emir üzerinden ele

alındığında belirli gerçek çıkarlarına ulaşamayan sosyal varlıklar olarak düzenlendiğini ortaya çıkarabilen teorik bir hamle olarak düşünülebilir. Dolayısıyla, Kırmızı Hap hareketi eğer erkeklerin verili durumunun, onların Feminen Emir’de yansıtıldığı gibi bir dünya resmine sahip olmalarını zorunlu kılıyorsa, o zaman ütopya olarak konumlandıracakları durum da yine bu verili dünya resminin reddini zorunlu kılacaktır. Buna benzer bir pozisyon da bir çeşit karşı kültür hareketi olarak kendini konumlandırabilecek bir düşünceyi açığa çıkarması mümkün bir durum yaratır.

Eleştirel teorilerin karşı-kültür hareketleriyle son derece uyumlu olduğunu düşünen Frankfurt Okulu üyelerinden biri olan H. Marcuse’ye göre, kadınlarda kendilerine verili olan biyolojik yapı onların baskı görmesini toplumsal olarak sağlamlaştıran bir gerçekliktir (1998: 70). Buradan hareketle Marcuse için kadınların üzerinde doğal ve verili olan bir durumun eleştirisini yapan karakterdeki teorilerin kültürün verili olan imkân alanına karşı düşünen bir karşı-kültür düşüncesi olması olasıdır. Benzer şekilde feminist düşünür D. Haraway için de verili olan sosyal duruma karşı iç görüyle hareket ederek dönüşlü olarak bu duruma karşı eleştiri yapma girişimi vardır. Burada ise kadının kendine verili olarak atfedilen Marcuse’ninkine benzer bir doğayı reddetme çağrısı bulunur. Buna göre, Haraway’ın siborg miti gibi “post-modernist stratejiler, içerisine biyolojik organizmayı da alan sayısız organik bütünü yıkip parçalamaya çalışmaktadır (Haraway, 2006: 10)”. Geuss’un aktardığına göre, “failer, sırf dünya resimlerinin emirlerine göre görünüşte ‘özgür’ olan bir biçimde davranarak zorlama ilişkilerini yeniden üretirler (2002: 92).” Marcuse ve Haraway’ın bu bakımdan önerdikleri bir Eleştirel Teori için, kadınların kendilerine atfedilen doğal verili durumun farkına varmadan uyguladığı pratiklerin bir çeşit yanlış dünya resmi ortaya çıkardığı ortadadır. Dolayısıyla, Eleştirel Teori bu açıdan kapsadığı failerin bu duruma alternatif bilgi yapıları sahibi olmasını salık verir.

SONUÇ

Eleştirel Teori kavramı kullanılırken burada temelde kastedilen nokta, bir çeşit genel statükoyu reddetme eğilimi, bireylerin içkin çıkarlarını gözetme eğilimi olarak özetlenebilir. Kırmızı Hap düşüncesinin bu bakımdan eleştirel sosyal kuram bakımından incelenebilir taraflarının olduğunu iddia etmemiz mümkündür. Bu çalışmada Kırmızı Hap düşüncesini, salt bir sosyal teori olarak ele almak amaçlanmış ve bu düşüncenin, hakkında bilgi ve eleştiri ürettiği noktalar üç ayrı pozisyonda ele alınmıştır. Kırmızı Hap düşüncesindeki Doğal/Evrimsel Argüman ve kadınları temelde nesneleştirmeye ve kadın-erkek ilişkisini tamamen araçsal bir pozisyona indirgeme iddiasında bulunan Sonuççu Argüman bu eleştirel tutumun tamamen dışarısında tutulmuştur. Ancak Kırmızı Hap teorisi salt bir dönüşlü karşı-kültür teorisi olarak ele alındığında bu teorinin, erkek pratiğini ve deneyimini kendisine fail olarak alan çağdaş bir eleştirel sosyal kuramın yapmaya çalıştığı girdilerle örtüştüğü gözlemlenir. Dolayısıyla, Kırmızı Hap hareketinin temel aldığı düşünce tarzı, kendi takipçilerini reflektif bir “özgürlük üzerine düşünme” pratiğine davet ettiği sürece bir politik statüko eleştirisi yapmaktadır.

Çalışma sırasında elde edilen verilere göre, Kırmızı Hap düşüncesinin temelde bir Eleştirel Teori sayılmamasının nedenleri:

- Evrensel olarak ideolojik bağlamda verili olan durum hakkında herhangi bir eleştiri yapmaması,
- Doğal ve Sonuççu çıkarımlar ile eleştirel olan çıkarımlarını aynı pozisyonda üyelerine ya da takipçilerine sunması,
- Erkeklerin iptidai anlamda doğal olarak belirli eğilimlere sahip olduğunu düşünerek ve bu durumun Feminen Emir vb. düşünceler tarafından unutturulduğunu iddia etmek suretiyle zaten verili olan bir gücü arzulamasıdır.

Buradan bakıldığında Kırmızı Hap hareketi zaten verili bir gücü arzulamaktadır fakat bu durum yalnızca belirli coğrafi ve siyasi iklimler için geçerli olabilmektedir. Bu yüzden bir erkek hareketinin taleplerinin sahihliğini ölçebilen sosyolojik veya psikolojik araştırmalar bu iddiayı güçlendirebilir veya zayıflatabilir. Fakat Eleştirel Teori, bir problemi tespit ettikten sonra o problemi mümkün kılan tüm değişkenleri tek tek tanımlayıp bunları nicel algoritmalar vasıtasıyla kavramsallaştırarak sosyal alanda kullanıma sokan bir totaliteye yapısı gereği izin vermemektedir. Çünkü bu şekilde kurulan anlamlar ya da tanımlar söz konusu olan problemin çözümüne işaret edecek hakiki nedenler bireylerin bilincinde

kolaylıkla temsil edilemediği için ve bireye içkin gündelik nedenlerle kolayca ilişki kuramadığı için sadece cepheleşmeleri veya ikili karşıtlıkları üreten sosyal fenomenlere dönüşme tehlikesi taşırlar.

Geuss'un temel çerçevesini çizmiş olduğu eleştirel teori özellikleri hesaba katıldığında araçsallık, teorinin bilgi yapısı ve bireysel özgürleşme bağlamlarının tümüne uygun olmak Kırmızı Hap gibi bir düşünce için mümkün değildir. Bunun yanı sıra toplumsal gerçeklik her sosyal yapı için Kırmızı Hap gibi bütünüyle erkeğe yönelik bir teoriyi kullanarak, toplumdaki başat ideolojinin kadına öncelik veren bir halde olduğunu iddia etmeye kolaylıkla izin vermeyebilir. Buna karşın, bütün bu durumların parantez içine alındığı bir durumda Kırmızı Hap düşüncesinin araçsal, sonuççu ve doğalcı yaklaşımlarından ayrı tutulabilecek kısıtlı potansiyelleri vardır ve bu potansiyellerin bir eleştirel teori ile analitik açıdan uyumlu olduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Allan, K. (2020). Çağdaş Sosyal ve Sosyolojik Teori: Toplumsal Dünyaları Görünür Kılmak (Cilt 1). (H. Ergül, A. Bora, S. Coşar, M. Pamir, & E. Ünal, Ed.) İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Bohman, J. (2021). Critical Theory. (E. N. Zalta, Ed.) Şubat 2021 tarihinde Stanford Encyclopedia of Philosophy: <https://plato.stanford.edu/archives/spr2021/entries/critical-theory> adresinden alındı.
- Borçin, N. (2012). A Critical Analysis of J. Bentham and J. S. Mill's Utilitarianism. Yüksek Lisans Tezi, 55. İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Bottomore, T. (2016). Frankfurt Okulu ve Eleştirisi (Cilt 2). İstanbul: Say Yayınları.
- Çağla, C. (2007). Mill. İstanbul: Say Yayınları.
- Dayter, D. & Rüdiger, S. (2016). Reporting from the Field: The Narrative Reconstruction of Experience in Pick-Up Artist Online Communities. *Open Linguistics*, 337-351.
- Dellaloğlu, B. (2001). Frankfurt Okulu'nda Sanat ve Toplum. Bağlam Yayınları.
- Dignam, P. A. & Rohlinger, D. A. (2019). Misogynistic Men Online: How the Red Pill Helped Elect Trump. *Journal of Women in Culture and Society*, 589-612.
- Elgün, A. (2020). Erkek Evreninde Erkeklik Biçimlerinin Temsili: www.erkekadam.org Üzerine Nitel Bir Analiz. *Erciyes İletişim Dergisi*, 871- 894.
- Geuss, R. (2002). Eleştirel Teori: Habermas ve Frankfurt Okulu (Cilt 1). (F. Keskin, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Ging, D. (2019). Alphas, Betas, and Incels: Theorizing the Masculinities of the Manosphere. *Men and Masculinities*, 22 (4), 1-20.
- Haraway, D. (2006). Siborg Manifestosu: Geç Yirminci Yüzyılda Bilim, Teknoloji ve Sosyalist-Feminizm. (O. Akınhay, Ed.) İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Hawley, P. H., Little, T. D., & Card, N. A. (2008). The Myth of the Alpha Male: A New Look at Dominance-Related Beliefs and Behaviors among Adolescent Males and Females. *International Journal of Behavioral Development*, 76-88.
- Horkheimer, M. (2005). Geleneksel ve Eleştirel Kuram. Yapı Kredi Yayınları.
- Katfar, D. O. (2018). Babanın Alfa Erkek Karakteri: Tarihî Romanlarda Oğlunu Öldüren Sultanlar. *International Journal of Humanities and Education*, 217-235.
- Keskin, F. & Uluşan, A. (2016). Kadının Toplumsal İnşasına Yönelik Kuramsal Yaklaşımlara Dair Bir Değerlendirme. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 47-68.
- King, A. (2020). 'Chick Crack': Self-Esteem, Science and Women's Dating Advice. *Society*, 195-205.

Lewis, A. & Marwick, A. (2017). Taking the Red Pill: Ideological Motivations for Spreading Online Disinformation. Understanding and Addressing the Disinformation Ecosystem. İinde Philadelphia: University of Pennsylvania Annenberg School for Communication.

Marcuse, H. (1998). Karşıdevrim ve İsyân. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Set, Z. (2020). Sosyal Kötüçül Kişilikler: Karanlık Üçlü. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 318-329.

The Red Pill. (2015). The Red Pill Handbook. Şubat 2021 tarihinde <http://www.redpillhandbook.com/>: <http://www.redpillhandbook.com/> adresinden alındı.

Tomassi, R. (2013). The Rational Male. Creative Space: Amazon Publishing.

Wiklund, M. (2020). The Misogyny Within the Manosphere a Discourse Analysis in a Swedish Context. Şubat 2021 tarihinde Malmö University: <http://www.diva-portal.org/> adresinden alındı.